

Atlas Demonstrator

Nieuwsbrief 3, september 2008

Deze nieuwsbrief informeert u over de voortgang van de Atlas Demonstrator en wordt verspreid onder alle betrokkenen bij de ontwikkeling van de Atlas Leefomgeving.

INHOUDSOPGAVE

- Atlas Demonstrator op weg naar de eindstreep
- De uitdaging van data-integratie
- Informatiebehoefte gebruikersgroepen onderzocht
- Hoe maak je groen 'kwantitatief'?
- ... werkt aan de Atlas Leefomgeving - Interview met Geert Janssen

ALGEMEEN NIEUWS

Atlas Demonstrator op weg naar de eindstreep

Er wordt hard gewerkt aan de afronding van het Functioneel Ontwerp van de Atlas Demonstrator en ook de bouwers zijn druk aan de slag. De pilot partners leveren op hun beurt de benodigde data. Het resultaat van al deze inzet ziet u op 30 oktober bij de presentatie van de Atlas Demonstrator!

Hoever zijn we?

Door veel partijen is er tijdens het zomerreces hard gewerkt aan realisatie van de Atlas Demonstrator. Een opsomming:

- Alle pilot partners leverden kaarten (in shapefile) aan voor de kwaliteitstoets van het RIVM. De meeste partners hebben de kaarten ook in de vorm van WMS (Web Mapping Services) aangeboden voor de ADem. Dat is nodig omdat Atlas gebruik maakt van moderne webtechnologieën die 'data bij de bron' ontsluiten.
- Het RIVM heeft voor de pilot partners, die deze techniek niet in huis hebben, een toolkit geregeld en biedt hulp bij de installatie ervan. Ervaringen bij de eerste partner (SRE Eindhoven) zijn positief: de toolkit is goed te gebruiken en implementatie was in een halve dag afgerond.
- Voor de bouw en ontwerp van de Atlas Demonstrator zijn begin juli in een testlab met eindgebruikers verbeterpunten in het conceptontwerp verzameld ('paper prototyping'). De bevindingen waren positief: overzichtelijke weergave en heldere functionaliteiten. In een viertal sessies met ontwerpers is het hiërarchische ontwerp (boomstructuur) en de opbouw van de schermen interactief uitgewerkt. Het conceptontwerp van ADem is begin september met de themamanagers besproken. Momenteel vindt een laatste aanpassing plaats.
- Quintens onderzoekt hoe provincies, gemeenten en andere partners georganiseerd zijn en wat nodig is om een Atlas Leefomgeving te implementeren. Uit de voorlopige resultaten blijkt een Atlas goed te passen in de huidige en toekomstige werkprocessen van deelnemers. Ook sluit de Atlas prima aan op het generieke beleid van de e(lektronische)-overheid. Het interactieve aspect dat de Atlas beoogt stuit her en der wel op aarzeling. Veel potentiële deelnemers geven aan dat duidelijk onderscheid moet bestaan tussen overheidsinformatie en informatie van derden.
- Ten slotte hebben diverse deelprojectteams afgelopen maanden met enthousiasme cruciale vragen beantwoord en adviezen uitgewerkt. Bijvoorbeeld over de (horizontale) integratie van data aan de provinciegrenzen. De conceptadviezen zijn per deelproject vastgelegd in een rapportage en in een groei-beslisdocument. Ze worden meegenomen in de bouw en de evaluatie.

Acties voor de komende tijd

Hiermee is de Atlas Demonstrator nog niet af. Om deze half oktober gereed te hebben, zijn er nog enkele acties nodig.

Voor het vergelijken van kaarten in de ADEM is een uniforme opmaak ('styling') nodig. Die kan op dit moment nog niet in één keer voor alle geleverde data geregeld worden. Om in de ADEM toch te laten zien hoe de styling eruit ziet, brengt in elk geval één van de pilot partners de opmaak van hun eigen WMS'en in lijn met de generieke styling van de ADEM.

Daarnaast bouwt Alterra op basis van het ontwerp de komende weken verder aan het concepteindproduct. Om te beoordelen of ADEM aan de vooraf gestelde criteria/eisen van de werkgroepen voldoet, vindt een acceptatietest plaats, uitgevoerd door het RIVM. Bij een positieve uitkomst geeft Alterra medio oktober de Atlas Demonstrator officieel vrij.

Presentatie Atlas Demonstrator op 30 oktober

Donderdag 30 oktober wordt ADEM tijdens een plenaire sessie aan u gepresenteerd. Zoals via de mail al gecommuniceerd is, komt de preview Atlas Demonstrator op 23 september te vervallen. Reden is dat gedurende het project de ontwerp- en bouwfase elkaar steeds dichter genaderd zijn. De vakantieperiode heeft daar mede een rol in gespeeld.

En daarna?

Na definitieve oplevering van de Atlas Demonstrator zal een externe 'usability test' met experts en eindgebruikers (burgers, professionals) worden ingezet. Het doel is de website te testen op gebruiksvriendelijkheid. De uitkomsten zullen als aanbeveling in de evaluatie meegenomen worden.

In deze evaluatie eind 2008 spelen de resultaten van het eindproduct Atlas Demonstrator, de resultaten van de deelprojecten, van het onderzoek naar de consequenties van implementatie en van de usability test een belangrijke rol.

Het eindproduct; een maquette

Het eindproduct Atlas Demonstrator is een op onderdelen werkende versie van een Atlas Leefomgeving. Dit betekent dat zeker niet alles 'clickable' zal zijn; soms zal er zelfs alleen maar een verwijzing vermeld staan naar wat er mogelijk zou kunnen zijn. Het is te vergelijken met een kleine maquette van een gebouw waarvan de grove schets er ligt. De ADEM biedt met andere woorden zicht op wat mogelijk zou kunnen zijn, maar laat dat zelf lang niet allemaal zien.

Bovendien krijgen we met de ADEM en het traject hiernaartoe inzicht in oplossingen voor knelpunten, bijvoorbeeld op het vlak van data of van organisatorische aspecten. De evaluatie vat dit alles samen en geeft inzicht in de (on)mogelijkheden van een Atlas Leefomgeving.

- Voor meer informatie: Caroline.van.de.Veerdonk@rivm.nl (030 - 274 3294)

ICT-BOUW

De uitdaging van data-integratie

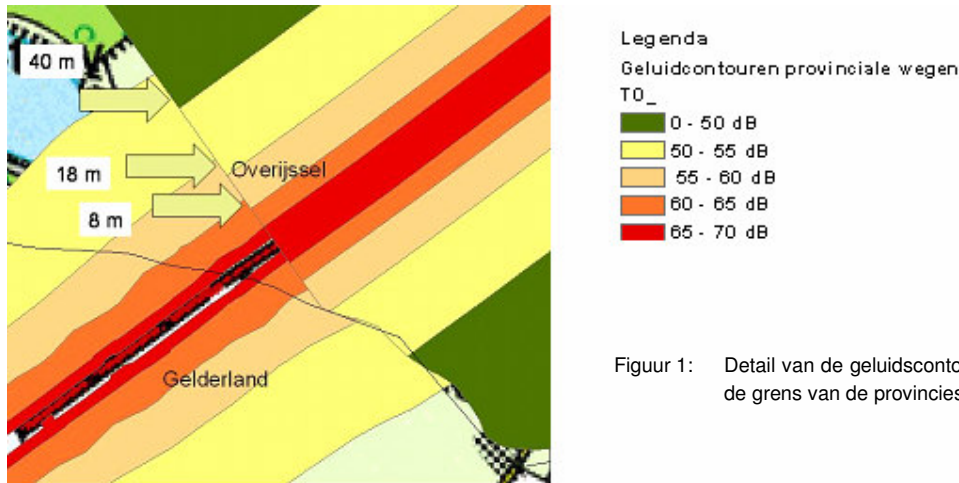
Een gebruiker van de Atlas Leefomgeving kan een kaartje met informatie opvragen over een bepaald thema binnen een bepaald gebied. Vervolgens kan deze gebruiker in- en uitzoomen. De feitelijke data die de gebruiker zo opvraagt, kunnen van verschillende bronnen afkomstig zijn. Daarmee is integratie van data een belangrijke uitdaging binnen de Atlas Leefomgeving. Wat moet er gebeuren om tot een goede integratie te komen?

Bij data-integratie spelen vragen van inhoudelijke aard (zijn de data van verschillende bronnen op dezelfde wijze tot stand gekomen en wat betekenen eventuele verschillen?), functionele aard (welke gegevens gaan we op welk schaalniveau tonen?), organisatorische aard (willen we de data bij de bron houden?) en van technische aard (hoe zijn data van verschillende bronnen in één kaart te laten zien?). Een deel van de vragen is technisch op te lossen. Een deel echter ook niet.

Horizontale integratie

De data-integratie is onder te verdelen in horizontale integratie en verticale integratie.

Bij horizontale integratie gaat het om het aansluiten van data uit aangrenzende gebieden. Binnen deelproject D-4 is dit verder onder de loep genomen in een pilot rond het thema geluid. Zoals te zien is in figuur 1, verschillen de geluidcontouren in aangrenzende provincies.

Figuur 1: Detail van de geluidscontouren om een provinciale weg op de grens van de provincies Gelderland en Overijssel.

De kwaliteit van de data is beoordeeld en de verschillen in geluidcontouren zijn verklaard.

Er zijn op basis hiervan concrete adviezen geformuleerd, o.a. over hoe om te gaan met de verschillen (gewoon laten zien en niet cosmetisch wegwerken, maar wel met een toelichting erbij), de laagste geluidbelasting die getoond wordt op basis van betrouwbaarheid, gezondheidseffecten en beschikbaarheid (50 dB) en over te hanteren klassenindeling (5 dB-klassen van 50 - 75 dB).

Het deelprojectteam is momenteel bezig met het formuleren van aanbevelingen. Binnenkort worden deze naar de Atlas organisatie verstuurd.

Verticale integratie

Bij verticale integratie gaat het er om dat data in één gebied goed op elkaar aansluiten, bijvoorbeeld de luchtkwaliteit in de Gemeente Deventer langs gemeentelijke, provinciale en rijkswegen. Binnen deelproject D-3 is dit nader bekeken en zijn de verschillende beschikbare bronnen geïnventariseerd en de kwaliteit van de data beoordeeld.

Geadviseerd wordt om vooralsnog voor de Atlas Demonstrator de verschillende datasets van de pilot partners te gebruiken en tegelijkertijd na te gaan hoe de dekkingsgraad en de resolutie van de Saneringstool verhoogd kunnen worden met het oog op eventueel gebruik hiervan in de toekomst. De Saneringstool is namelijk een landelijk databestand waarin de luchtkwaliteit langs alle wegen is opgenomen én data ook bij de bron worden ontsloten.

ICT-technisch is verticale integratie nog niet goed op te lossen. Binnen de Atlas Demonstrator is er voorlopig voor gekozen om de kaarten transparant over elkaar heen te leggen. Zodra nieuwe technieken beschikbaar komen (verwachting: binnen 5 jaar) is deze oplossing van transparante kaarten niet meer nodig.

- Voor meer informatie: wim.swart@rivm.nl of t.fast@wxs.nl

DEELPROJECTEN

Informatiebehoefte gebruikersgroepen onderzocht

In mei en juni van dit jaar voerde Bureau KLB een digitaal vragenlijstonderzoek uit naar de informatiebehoefte van verschillende gebruikersgroepen (deelproject G-1). Ruim 600 mensen vulden de vragenlijst in.

Uit het onderzoek blijkt onder andere dat iedere gebruikersgroep een andere informatiebehoefte heeft. Vasthouden aan doelgroepsegmentatie lijkt dus zinvol.

Verder zijn er onderwerpen die veel groepen als interessant beschouwen:

- Informatie over plannen in de buurt, de effecten van dergelijke plannen, (bronnen van) luchtverontreiniging en gezondheidseffecten.
- Informatie over wandel- en fietsroutes (wat betreft groenvoorziening).

Een gebruikersmogelijkheid als het ontvangen van een waarschuwings-sms bij slechte luchtkwaliteit (smog/pollen) wordt juist door alle groepen als niet-interessant bestempeld.

Ruim 100 respondenten gaven aan dat ze de Atlas Leefomgeving als professional zouden willen gebruiken. Zij zijn vooral geïnteresseerd in (actuele) meetgegevens, bronnen van geluid- of luchtverontreiniging en plannen (met name ruimtelijke ordening) van toepassing op een specifiek gebied. Ook willen professionals graag verschillende gebieden kunnen vergelijken en zelf kaartmateriaal kunnen bewerken.

U vindt de uitkomsten van dit onderzoek in het rapport 'Informatiebehoefte over de leefomgeving'. Naast dit onderzoek heeft Bureau KLB in dezelfde periode ook vragen voorgelegd aan het EigenHuisPanel van de Vereniging Eigen Huis. De resultaten hiervan zijn vergelijkbaar en te lezen in 'Informatiebehoefte over de leefomgeving - Rapportage van een behoefteonderzoek onder leden van het EigenHuisPanel'. Kijk voor beide rapporten op het Atlas portaal → Atlas Demonstrator → 2. Deelproject informatie → G-1 Ontwerp website ADem en handelingsperspectieven → Producten Deelproject (inloggen/toegang vereist).

- Voor meer informatie: Joost van Damme (jvd@bureauklb.nl)

Hoe maak je groen 'kwantitatief'?

Websites presenteren informatie over 'groen' vooral in kaartbeelden. Deze kaartbeelden zijn echter moeilijk kwantitatief te lezen. Tijdens de pilotfase van de Atlas Leefomgeving proberen nu een aantal pilot partners in het SRE-gebied (Samenwerkingsverband Regio Eindhoven) een eerste aanzet te geven voor het thema groen een kwantitatieve vergelijking mogelijk te maken. Het gaat om de gemeenten Eindhoven en Waarde en de terreinbeherende instanties Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Brabants Landschap. Samen bezitten zij een groot deel van het groen (stedelijk groen en natuurgebied).

Voor stedelijk groen betekent kwantificeren dat de gebruiker op postcodeniveau informatie krijgt over de oppervlakte openbaar groen in relatie tot de hoeveelheid bebouwing en verharding, binnen een door hem zelf in te stellen afstand (bijv. binnen 500 meter vanaf zijn postcode). Wat betreft natuurgebied kan gezocht worden op oppervlakte van natuurgebieden binnen een zelf gekozen straal.

Het is de bedoeling in een later stadium openbaar groen en natuurgebied meer te kwalificeren en onderscheid te maken tussen meer visuele aspecten, zoals typen groen (bos, heideterrein, water, etc.) en tussen de gebruiksmogelijkheden (wat kun je er doen: op ontdekking, in alle rust de natuur beleven, spelen en avontuur, etc.). De Atlas biedt de gebruiker ook de mogelijkheid zelf een waardering voor het groen te geven.

Het thema groen is bewust gekozen om ook een meer positief element in de pilotfase uit te werken. Groen kan de waardering voor de leefomgeving verhogen, het geeft gelegenheid voor ontspanningsmomenten en het heeft een positieve invloed op de gezondheid.

De verdere invulling rond het thema groen biedt de Atlas Leefomgeving de mogelijkheid uit te groeien tot een site die de burger meer betreft bij zijn leefomgeving. Het kan fungeren als een soort katalysator die hem aanzet tot activiteiten.

- Voor meer informatie: Jan Bontenbal (j.bontenbal@milieudienst.sre.nl)

GEERT JANSSEN WERKT AAN DE ATLAS LEEFOMGEVING

Als beleidsmedewerker monitoring bij de afdeling Milieu van de Provincie Utrecht is Geert Janssen nauw betrokken bij onder meer rapportages over luchtkwaliteit en de tweejaarlijkse Milieubalans van de provincie. Sinds enige maanden coördineert hij voor de provincie de werkzaamheden voor het project Atlas Leefomgeving.

Interview Geert Janssen

[En, nog gewerkt aan de Atlas Demonstrator vandaag?](#)

Vandaag niet, maar ik wil deze week nog wel een aantal nieuwe berichten op het Atlas platform lezen.

Hoe bent u betrokken bij de Atlas Demonstrator?

De Provincie Utrecht neemt als pilot partner deel aan dit project. Vanuit de provincie zijn in totaal zes mensen actief in de werkgroepen en deelprojecten, dus is enige coördinatie binnen de provincie nodig. Als projectcoördinator houd ik onder andere het management en bestuur van de provincie op de hoogte van het project en ben ik het aanspreekpunt voor externen. Verder ben ik als luchtdeskundige betrokken bij het project.

Waarom neemt de Provincie Utrecht deel aan dit project?

Bij de provincie werken we ook met kaarten voor dezelfde thema's als de Atlas. De data die we aanleveren voor de Atlas liggen hier al op de plank. Een kleine bewerking volstaat. We zijn benieuwd of de Atlas de bevolking hiermee op een betere manier gaat informeren.

Ziet de Provincie Utrecht een rol voor zichzelf bij het helpen ontsluiten van data bij kleinere gemeenten, met een geringe ICT-structuur?

Ja, die rol zien we zeker. Als provincie hebben we meer kaartmateriaal en ICT-kennis, waarmee we kleinere gemeenten kunnen ondersteunen.

Voor welke uitdagingen staan we binnen het project Atlas?

De uitdaging is om te komen tot een uniform, landsdekkend beeld. Dit maakt de Atlas ook herkenbaarder. Verder volgens is een goede beheerstructuur nodig, die de continuïteit kan waarborgen.

Wanneer is voor u de Atlas Leefomgeving geslaagd?

Geslaagd is de Atlas wat mij betreft als de kaarten daadwerkelijk door burgers gebruikt worden. Verder verwacht ik dat de Atlas een 'gebiedsgerichte aanpak' eenvoudiger maakt voor professionals.

Heeft u nog een laatste boodschap?

Bouw de Atlas rustig op, wil niet te veel tegelijk!

“Als provincie hebben we kaartmateriaal en ICT-kennis om kleinere gemeenten mee te ondersteunen”

COLOFON

De nieuwsbrief heeft als doel pilot partners, werkgroepleden en andere betrokkenen te informeren over de voortgang van de Atlas Demonstrator. De volgende nieuwsbrief verschijnt in week 26. De deadline voor het aanleveren van berichten en onderwerpen is 11 juni a.s.

De redactie ligt in handen van het RIVM. De redactieleden zijn: Elslien Blokland, Ingrid van Kuilenburg, Caroline van de Veerdonk, Willeke van den Hoek en Cindy Vros.

Voor reacties op de nieuwsbrief, het aanleveren van nieuwe berichten en aan-/afmeldingen verzendlijst:

Willeke.van.den.Hoek@rivm.nl (030 - 274 3419) en Ingrid.van.Kuilenburg@rivm.nl (030 - 274 2969).